

" ...

I. İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ :

Dava dilekçesinde öne sürülen iptal gerekçeleri özetle şöyledir :

1 - Daha önce 3270 sayılı Yasanın 22. maddesiyle değiştirilen 298 sayılı Yasanın 52. maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendinin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle Anayasa Mahkemesi'nde Cumhurbaşkanı ve Sosyal Demokrat Halkçı Parti TBMM Grubu adına açılan davalar incelenirken TBMM, Cumhurbaşkanı'nın geri gönderilmesinden sonra şimdi iptali istenilen yasayla anılan maddeyi yeniden değiştirmiştir.

2 - Oniki ay gibi kısa bir zamanda üç kez FİKİR değiştiren iktidar "tutarsız" bir tavır sergilemiştir. Dava edilen kurala göre siyasi partiler propaganda konuşmalarında yaptıkları ve yapacakları işleri görüntülü olarak da verebileceklerdir.

3 - Bu değişiklik, siyasi partiler arasında parasal açıdan ayırım gözetmekte, akçalı olanakları fazla olanlara televizyondan daha fazla propaganda yapma olanağı tanımaktadır. Partiler bu konudaki ek masrafları karşılamak için yasal bağış sınırlarını zorlayacak, ister istemez özel girişime yönelecektir. Bu durum geleneksel dayanışma kanalları tıkalı sosyal demokrat partiler aleyhine eşitsizlik yaratırken, özel sektörü etkileyici çeşitli araçlara sahip iktidar partisi lehine gelişme gösterecektir. Bu yol, akçalı destek sağlayanların iktidar partisi üzerinde etkinliğini artıracak böylece belli kişi, aile, zümre ya da sınıfı ayrıcalıklı kılacaktır. Anılan hüküm Anayasa'nın 2. maddesindeki "demokratik devlet" ilkesi ile, 5. maddesindeki "demokrasiyi koruma amaç ve görevi"ne, 10. maddesindeki "eşitlik" ilkesine aykırıdır.

4 - Paralı propaganda yolu açılırsa yeni düzenlemelerle iktidar partisi kendisi için süreyi artırabilir. Bu durum, parasız propagandayı "istisna", paralı propagandayı ise "kural" durumuna getirerek Anayasa'nın öngördüğü "hürriyetçi demokrasi" düşüncesiyle çatışır. Eşitsizliğin "bir miktar" bozulabileceğini kabul etmek tümünden bozulabileceğini kabul etmek olur.

5 - Propaganda konuşmalarının paraya bağlanması "siyasal parti" kavramına ve işlevine de ters düşer. Ulusal iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir devlet ve toplum düzeni için çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak amacını güden, demokratik siyasal yaşamın vazgeçilmez ögesi olan siyasi partilerin işlevi "özel" değil "kamusal" dır. Partilerin temel çalışmalarından olan propagandaları özel şirketlerin ticari reklâmlarıyla bir tutulamaz. Düzenleme Anayasa'nın 68. maddesine aykırıdır.

6 - Paralı propaganda ile siyasi partiler arasında TRT'den yararlanma konusunda ayırım yapılması, kimi partilerin yararına, kimi partilerin zararına yol açacağından bu durum Anayasa'nın 31. maddesine aykırılık oluşturmaktadır. Daha fazla para verene TRT'den daha fazla yararlanma olanağı sağlanması Anayasa'nın öngörmediği yeni sınırlamaların getirilmesidir."

7 - Paralı propaganda Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'nun yansız kamu tüzelkişiliğini olumsuz yönde etkileyecektir. TRT, kuruluş amacına ve Anayasa'nın öngördüğü yansızlık ilkesine aykırı davranmaya zorlanmaktadır. Bu nedenle düzenleme, Anayasa'nın 133. maddesine aykırıdır.

Esas sayısı : 1987/6

Karar sayısı : 1987/14

8 - Görüntülü propaganda, resmi kişi ve kuruluşları bu amaçla kullanma olanağına sahip iktidara avantaj sağlayacaktır. "Türk Bayrağı", "parti bayrağı" ve "konuşan kişi" dışındaki görüntülere yer verilmesi seçmenleri konuşmalar dışında başka etkiler altında bırakarak kamuoyunun serbestçe oluşumunu engeller. Bu da Anayasa'nın 10. ve 31. maddelerine aykırılığı göstermektedir.

9 - Ara seçimler sırasında tören yasaklarının uygulama "süresini" ve "alanını" yeniden düzenleyen yasanın 4. maddesi yasakların süresini önemli ölçüde kısaltmakta, alanı yalnız ara seçimi yapılan çevre ile sınırlamaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarının çalışmalarını partisel propaganda aracı olarak kullanabilme avantajı bulunan iktidarlar, düzenlenen törenleri, demeç ve söylevleri ekrana yansıtarak seçmenleri eşitlik ve hakkaniyet ilkelerine aykırı biçimde etkileyebileceklerdir, iktidarların bu tür etkinliklerinin haklı kısıtlanması yeni düzenlemeyle "zaman" ve "yer" yönünden hafifletilmiştir. Böylece iktidar, ara seçimlerini kendi lehine etkileme yollarını genişletecek, ara seçim çevreleri dışında yoğun temel atma, açılış ve benzeri törenler düzenletip ekrana getirterek seçim evresindeki seçmenleri etkileyecektir. Birden çok çevrede seçim yapılması durumunda ara seçimlerin "yerel" olarak nitelendirilip değerlendirilmesi olanaksızdır. Genel seçimlerle ara seçimler arasında ayırım gözetilerek düzenleme Anayasa'nın 10., 31. ve 79. maddelerine aykırıdır."